

Kirje

29.4.2026

VN/97/2026
VN/97/2026-MMM-33

Eduskunta
Ympäristövaliokunta

Lausunto YmV, 5.5.2026, HE 75/2026 vp laiksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta, teema eläinsuojat

Ympäristövaliokunta on pyytänyt maa- ja metsätalousministeriöltä lausuntoa hallituksen esityksestä laiksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta, teemana eläinsuojat. Maa- ja metsätalousministeriö esittää lausuntonaan seuraavaa.

Yleistä

Maa- ja metsätalousministeriö suhtautuu myönteisesti siihen, että pykälässä 27 § direktiivieläinsuojat on eriytetty direktiivilaitoksista. Tämä mahdollistaa eläinsuojiin liittyvien erityiskysymyksien kohteen oikeassa suhteessa niiden laajuuteen ja vaikutuksiin.

110 b § *Yhdistämissääntö* säädetään eläinsuojien yhdistämisestä tietyissä tilanteissa lupaharkinnan näkökulmasta. “Jos kaksi tai useampi sikojen tai siipikarjan tai niiden molempien kasvatukselle tarkoitettua eläinsuojaa sijaitsee lähellä toisiaan ja niiden toiminnanharjoittaja on sama tai jos tällaiset eläinsuojat ovat keskenään taloudellisessa tai oikeudellisessa suhteessa olevien toiminnanharjoittajien määräysvallassa, lupaviranomainen voi katsoa kyseiset eläinsuojat yhdeksi yksiköksi arvioidessaan lain liitteen 3 taulukossa 1 tarkoitetun kynnysarvon ylittymistä.”

Sanamuodot vaativat tarkennusta, mitä tarkoitetaan ilmaisulla “lähellä toisiaan”, mitä otetaan huomioon, kun arvioidaan “taloudellista tai oikeudellista suhdetta”. Tällaisenaan säännös antaa lupaviranomaiselle hyvin laajan harkintavallan. Säännön selkiyttäminen olisi olennaista toiminnanharjoittajan oikeusturvan varmistamiseksi.

110 d § *Toimintasääntöjen soveltaminen ympäristölupaharkinnassa* siirtymäaikaa koskevia säännöksiä maa- ja metsätalousministeriö pitää tarkoituksenmukaisina. Etenkin siltä osin, että siirtymäajat alkavat siitä, kun uudet toimintasäännöt ovat tulleet voimaan.

Lupaviranomainen

Hallituksen esityksessä on esitetty, että ne kunnan ilmoitusmenettelyssä olevat eläinsuojat, jotka jatkossa kuuluisivat teollisuuspäästödirektiivin soveltamisalaan, siirtyisivät valtion lupamenettelyn piiriin, jolloin menettely olisi yhdenmukainen kaikille teollisuuspäästödirektiivin soveltamisalassa oleville eläinsuojille. IED:n artikla 70 c (Hallinnollisen rasitteen välttämiseksi jäsenvaltiot voivat käyttää laitosten rekisteröintiä, mitä tahansa vastaavaa jo olemassa olevaa menettelyä) mahdollistaa jäsenvaltioille kuitenkin kevennetyn menetelmän käyttöön ottamisen, joten emme näe perusteltuna

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Maa- ja metsätalousministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

direktiivieläinsuojien siirtämistä tuottajille enemmän taloudellista räsitusta aiheuttavaan valtion lupamenettelyyn.

Maa- ja metsätalousministeriö tunnistaa eri menetelmävaihtoehtojen hyvät ja huonot puolet. Valtion lupamenettelyssä tilojen välinen kohtelu on yhdenmukaisempaa käsittelyn keskityksen myötä ja lupamenettely mahdollistaa ilmoitusmenettelyä laajemman tilakohtaisen harkinnan. Suurimpina ongelmina valtion lupamenettelyssä näemme ilmoitusmenettelyä korkeammat hinnat ja käsittelyn pitkä kesto. Kuntien vastuulla käsittely on lähimpänä tuottajaa. Kuntien kokemus eläinsuojien ilmoitusten käsittelyistä vaihtelee kunnan kotieläintuotannon rakenteen mukaan, jolloin toisilla kunnilla on enemmän tuntemusta ja kokemusta sika- ja siipikarjatilastoista, jolloin käsittelyissä voi olla eroja. MMM tunnistaa tämän yhdenvertaisen kohtelun haasteen. Lähtökohtaisesti kuntien käsittelyhinnat ovat alempia kuin valtiolla, mutta kuntien välillä on kyllä vaihtelua hinnoissa.

Edellä mainittujen näkemysten jälkeen maa- ja metsätalousministeriö on direktiivieläinsuojien osalta kunnan ilmoitusmenettelyn kannalla.

Uuden Lupa- ja valvontaviraston resurssit ovat niukat ja kustannuspaine hintojen nostoon lienee tulevaisuudessa kova.

Lisäksi erityisen tärkeää olisi huolehtia siitä, että kustannusten ja menetelmien osalta päätökset olisivat yli hallituskausien meneviä, jolloin luodaan toimijoille pysyvämpi pitkän ajan toimintaympäristö.

Taloudelliset vaikutukset

Hallituksen esityksessä on hyvin tuotu esille direktiivieläinsuojiiin liittyvät taloudelliset vaikutukset. Asiaa on tarkasteltu vielä tarkemmin SYKE:n raportissa ”Päivitetyn teollisuuspäästädirektiivin vaikutukset Suomessa”. Raportin mukaan direktiivieläinsuojien määrä nousee nykyisestä noin 275 tilasta vajaan neljään sataan tilaan soveltamisalarajan muutoksen myötä. Hallituksen esityksen mukaan kaikki uudet direktiivieläinsuojat tulaisiin käsittelemään valtion lupaviranomaisessa. Direktiivieläinsuojien lupakäsittelyn hinta on 23 100 euroa (2026), joka tulee toimijan maksettavaksi.

Olemassa olevia lupia tai ilmoituspäätöksiä päivitetään valtion ympäristöluviksi, kun uudet toimintatapasäännökset on hyväksytty. Tällöin käsittelyn hinta on 30 % lupakäsittelyn hinnasta eli 6 930 euroa. Lisäksi tiloille tulee kustannuksia valvontaan liittyvistä tarkastuskäynneistä ja vuosi-ilmoituksista. Tiloille ympäristöluvan valvontaan liittyvä vuosittainen raportointi maksaa tällä hetkellä noin 70 euroa. Lisäksi joka kolmas vuosi tehtävä tarkastuskäynti maksaa noin 1050 euroa.

Direktiivin soveltamisalaan siirtyvät eläinsuojat ovat tällä hetkellä kuntien ilmoitusmenettelyssä, josta perittävät maksut vaihtelevat kunnittain, mutta ovat yleisesti ottaen kertaluokkaa pienempiä kuin valtion lupamaksut. Myös valvonnasta perittävät maksut arvioidaan suuremmiksi valtiolla.

Hallitusohjelman mukaan ”Hallituskaudella ei tehdä kansallisesti sellaisia päätöksiä, jotka lisäävät maatalouteen kohdistuvia kustannuksia.” Direktiivieläinsuojien siirtäminen valtion lupakäsittelyyn lisää tuottajien kustannuksia hallitusohjelman kirjauksen vastaisesti, joten tämä puoltaa IED:n salliman kevennetyn menetelmän (artikla 70c) eli Suomen tilanteessa kunnan ilmoitusmenettelyn käyttämistä.

Ympäristö- ja ilmastovaikutukset

Direktiivieläinsuojia koskevien muutosten ympäristö- ja ilmastovaikutuksia on sivuttu sekä hallituksen esityksen perusteluissa, että asiaa koskevassa SYKE:n raportissa.

Soveltamisalarajan ylittävien sika- ja siipikarjatilojen lantaperäiset (lannankäsittely ja -levitys) ammoniakkipäästöt vastaavat noin 13 % Suomen kaikista lantaperäisistä ammoniakkipäästöistä ja noin 11 % maatalouden kaikista ammoniakkipäästöistä. Ruuansulatuksesta, lannankäsittelystä ja lannan levityksestä peräisin olevat metaani ja dityppioksidipäästöt muodostavat puolestaan noin 4 % maan vastaavista kokonaispäästöistä, ja noin 2 % maataloussektorin kaikista kasvihuonekaasupäästöistä.

Hallituksen esityksestä ei kuitenkaan käy esille se kuinka paljon päästöt ja niiden osuus muuttuu Suomen ja maatalouden päästöistä lainsäädännön muutoksen myötä.

Hallituksen esityksen perustelujen mukaan direktiivin soveltamisalaan kuuluvat sika- ja siipikarjatilat ovat todennäköisesti kaikki jo ennestään ilmoitusmenettelyn piirissä, joten BAT-periaate koskee niitä lähtökohtaisesti. Näillä tiloilla ei kuitenkaan aiemmin ole ollut erityisesti ammoniakkiin liittyviä päästöraja-arvoja ja päästöjen tarkkailuvaikeutta, joten voidaan olettaa, että niillä ei myöskään BAT-tekniikan soveltaminen ole kaikilta osin nykyisten BAT-päätelmien tai tulevien toimintasääntöjen mukaista.

Merkittävin uusi asia näille tiloille olisi siis toimintasääntöjen todennäköisesti mukanaan tuoma tarkkailuvelvoite, joka koskisi erityisesti lantaan erittyvän typen ja fosforin määrää, kasvatusvaiheen ammoniakkipäästöjä sekä näiden tietojen toimittamista vuosittain valvovalle viranomaiselle.

Arviota siitä, miten tämä vaikuttaa ympäristöön ja ilmastoon ei ole olemassa.

Olisi ensiarvoisen tärkeää, että pystyttäisiin selkeästi tuomaan esille, miten lainsäädännön muutokset vaikuttavat ympäristöön ja ilmastoon. Syntyvien positiivisten vaikutusten esille tuominen parantaisi lainsäädännön muutosten ja sen mahdollisesti mukaan tuomien kustannusten hyväksymistä.

johtava asiantuntija

Elli Tervala

neuvotteleva virkamies

Birgitta Vainio-Mattila